TEXT: VERONIKA VOLDŘICHOVÁ, ILUSTRACE: PAVEL ŽILÁK

Pavel Žilák

Narodil se 8. 1. 1962 v Plzni. Poté, co jeho otec odsoudil invazi vojsk v roce 1968 a byl vyhozen z práce, nebyl Pavel přijat na žádnou střední školu. Vyučil se proto aranžérem, později pracoval v podniku Textil a oděvy Praha a současně při zaměstnání vystudoval Střední uměleckou školu Václava Hollara v Praze. Po maturitě byl přijat na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze, kterou absolvoval v r. 1989 v ateliéru ilustrace a grafiky u profesorů Jiřího Mikuly a Jiřího Šalamouna.

Již na škole začal ilustrovat odbornou literaturu pro nakladatelství Artia, především encyklopedie o rostlinách. Knihy vyšly v mnoha jazykových překladech po celém světě. Ilustrace maloval technikou lazurního akvarelu a tečkované pérovky. Vytvořil více jak 1000 samostatných ilustrací. Spolupracoval s mnoha odborníky, kteří mu dodávali podklady: dr. Lánskou, dr. Podhajskou, ředitelem botanické zahrady Václavem Větvičkou a mnoha dalšími. Později se zaměřil na ilustrování pohádek, dobrodružné literatury a učebnic. Knihy opět vyšly po celém světě a jsou reeditovány dodnes. Vytvořil mnoho autorských knih, plastických leporel, některé z nich jsou ve stálém muzeu leporel v USA. Po roce 1995 se více věnoval autorské tvorbě – malování obrazů, interiérové a exteriérové tvorbě. Stále čerpá ze základních znalostí přírody, získaných v počátcích při podrobném studiu detailů rostlin a fauny, tato materie jej stále inspiruje.

Dobrý den pane Žiláku, budeme rádi, když našim čtenářům prozradíte něco bližšího o své profesní cestě, o životních zkušenostech výtvarníka, který v samém počátku maloval především vědecké ilustrace k přírodopisným encyklopediím.

Jak jste s ilustrováním přírody začínal a kam vás tato cesta zavedla?

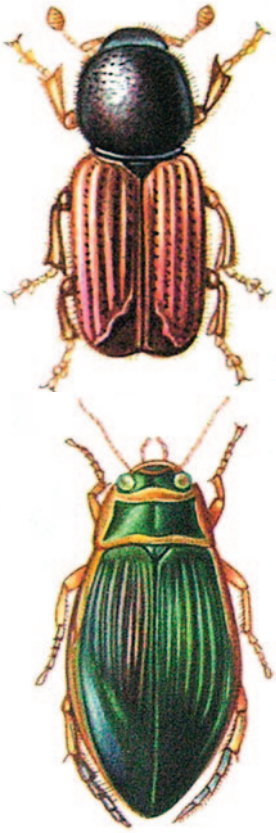
Studium na vysoké škole mě v začátcích dalo velkou průpravu především v realistické kresbě a malbě, stovky a stovky kreseb zvířat, rostlin a přírodnin. Vždy jsem obdivoval kresby ve starých atlasech, dokonalost a výtvarnost přírodovědeckých tabulí. V nakladatelství Artia jsem se seznámil s díly mnohdy veřejnosti neznámých autorů, jako byli Květoslav Hísek, manželé Knotkovi, Jiří Polák, František Severa - nepřekonatelný ilustrátor brouků a rostlin. To byly moje vzory.

Co nejraději kreslíte, co Vás na ilustrování nejvíce baví?

Nedá se říci, že bych měl v ilustrování nějaké favority. Jelikož je samotné malování pro mne pocit štěstí, rád kreslím cokoli. Nespočet barevných valérů, tvarů, struktur je fascinující a nevyčerpatelný svět.

Tím, že jsem začal ilustrovat přírodovědecké atlasy pro různá nakladatelství, jsem se hlouběji ponořil do samotné druhové pestrosti. Začal jsem sbírat brouky, vytvářet si herbáře a studovat mikroskopický svět plodů a semen rostlin. Nevyčerpatelná inspirace z té doby je základem i mojí volné tvorby – malování obrazů. Ve všech mých obrazech se objevují roztodivné a pitoreskní postavičky, které mají svůj základ právě v mé předešlé znalosti přírodnin. Ožívají v jiných souvislostech a vytvářím své světy, které odrážejí mé myšlenky a názory. Obraz z poslední doby „Nikdo neuteče před Koroňáky“, reaguje na současnou situaci se světovou pandemií. Viry zde představují slizouni hlemýždi, kteří vylézají a napadají prcha-

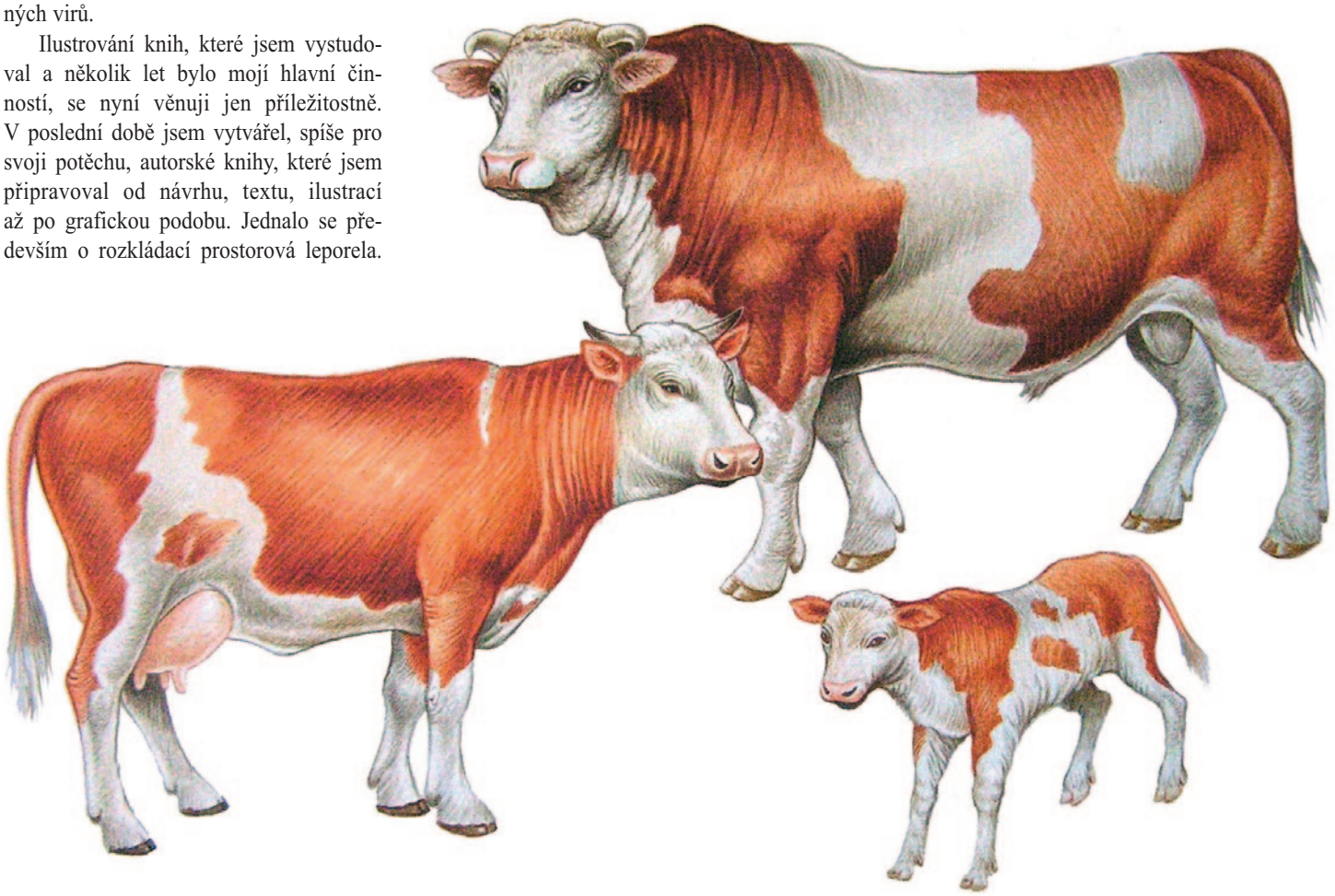

jící lidi, kteří ale nemají kam utéct. Na rámu obrazu jsou už jen prázdné ulity, jako artefakt budoucího konce samotných virů.

Ilustrování knih, které jsem vystudoval a několik let bylo mojí hlavní činností, se nyní věnuji jen příležitostně. V poslední době jsem vytvářel, spíše pro svoji potěchu, autorské knihy, které jsem připravoval od návrhu, textu, ilustrací až po grafickou podobu. Jednalo se především o rozkládací prostorová leporela. Můj největší projekt byla zvířata jižní polokoule, kde v pěti otevřeních je představena hlavní fauna pěti kontinentů. Bohužel tento projekt je zatím nerealizován. Současný stav neumožňuje nakladatelům pouštět se do projektů, kde není zaručen návrat investic. Knihy samozřejmě stále vznikají, ale vycházejí v malých nákladech. Knihkupci chtějí stále další a další nové tituly, dotisky prodaných

knih vycházejí minimálně. Žalostný je prodej dětské obrazové literatury. Rodiče do obchodu ani děti nevodí. Je to vidět, když jste chvíli v knihkupectví v obchodních centrech. Je zde jenom pár lidí, co si knihy prohlížejí. Encyklopedie s vědeckými ilustracemi se přesouvají na internet a jsou interaktivní a více tvořeny fotografií a videem. Vědecká ilustrace se stává mrtvou. Mnoho mých spolužáků, kteří byli vynikajícími ilustrátory, se v současnosti z existenčních důvodů věnuje jiným oborům a zaměřením. Pandemie, která nás nyní všechny deptá, byla posledním hřebíčkem pro všechny výtvarníky, kteří byli závislí na prodeji knih nebo obrazů v galeriích, které jsou zavřené a krachují. Ti, co svoji tvorbu obrátili k elektronizaci, vytváření podkladů různých her a dalších projektů, mají snad šanci na to, co jsem zažil já – věnovat se tomu, k čemu mají talent, a uživit se tím.

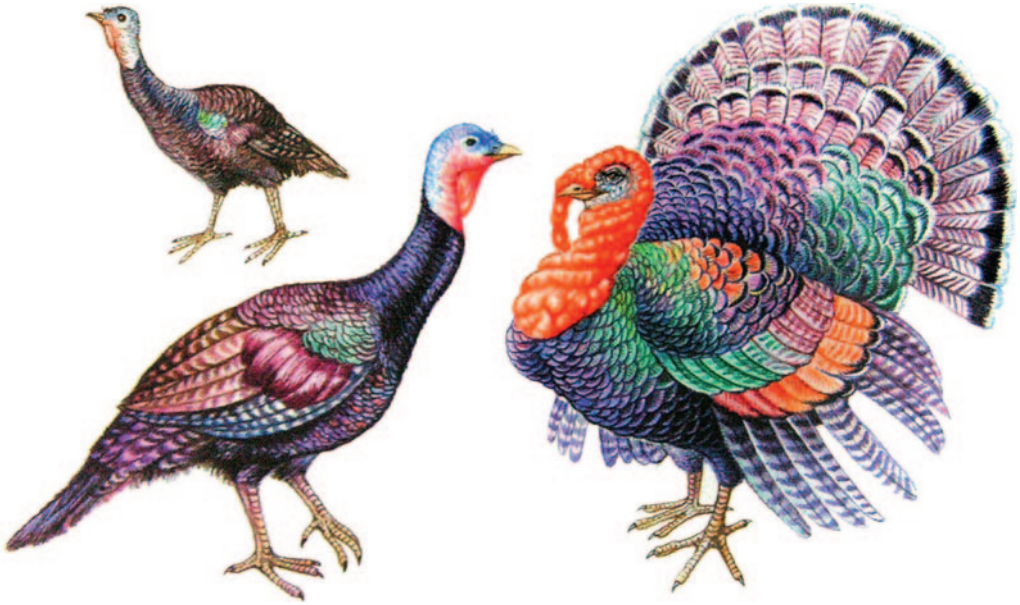
V současné době se zabývám především rekonstrukcí historických maleb v církevních a jiných objektech. Zde je nutná pokora před mistrovstvím umělců, kteří vytvářeli neskutečné variace dekorů a scenérií z rostlinných a živočišných motivů. Respektování různých stylů, technik malby, hledání správných postupů při restaurování je tedy další školou pro mou tvorbu. Při této práci jsem se setkal s mnoha odborníky, restaurátory, památkáři. Objekty jsou často v žalostném stavu, léta komunistické devastace učinila z mnohých památek ruiny. Pobyt v těchto objektech, kde jsem často delší dobu sám, dal mému životu další rozměr, a to duchovní. Leckdy zde mám až spirituální pocity, neboť prostory v sobě mají zapsanou pohnutou historii.

V současné době pracuji například na

rekonstrukci dekorů ve Velké synagoze v Plzni, kde je ojedinělá ukázka bohatosti rostlinných dekorů v různých formách a barevnostech.

Jak se ilustrování přírody snoubí s Vaším povoláním?

Dnes bych se ilustrováním neuživil, neboť autor je odměňován podle počtu prodaných knih. Dříve se více četlo, knihy vycházely ve větších nákladech. Masivní nástup elektronizace a nových medií odsunul tento obor až na konec a dal mu jiné formy. Mé povolání je ale mým koníčkem a s velkou pokorou každý den děkuji, že to tak je. Výtvarník má oproti jiným oborům tu výhodu, že může stále tvořit, i když o to veřejnost zrovna nemá zájem.

Máte nějaká ilustrátorská přání nebo plány do budoucna?

Do budoucnosti si jen přeji ostrý zrak a pevnou ruku. Vše, co jsem toužil ilustrovat, se mi splnilo. Možná bych si přál, aby děti našly opět cestu k poznávání světa a přírody nejen s využitím mobilů, ale i prostřednictvím krásně ilustrovaných knih.

